UNIWERSYTET WARMIŃSKO-MAZURSKI W OLSZTYNIE
WYDZIAŁ SZTUKI
INSTYTUT MUZYKI

ANNA SZAWIŃSKA

PIELĘGNOWANIE JĘZYKA POLSKIEGO W CHÓRACH AUTOCHTONICZNYCH POGRANICZA POLSKO-CZESKIEGO NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH ZESPOŁÓW ŚPIEWACZYCH

Praca doktorska napisana pod kierunkiem

DR HAB. PROF. UŚ IZABELLI ZIELECKIEJ-PANEK

Olsztyn 2017

STRESZCZENIE W JĘZYKU POLSKIM

PIELĘGNOWANIE JĘZYKA POLSKIEGO W CHÓRACH AUTOCHTONICZNYCH POGRANICZA POLSKO-CZESKIEGO NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH ZESPOŁÓW ŚPIEWACZYCH

Przedmiotem badań w niniejszej pracy jest poziom poprawnej artykulacji spółgłosek i samogłosek śpiewaków wybranych chórów („Harmonia" i „Collegium Canticorum") w wyniku zastosowanych metod ćwiczebnych treningu narządów mowy. Celem pracy podjętym przeze mnie jest uzasadnienie założenia, że trening narządów mowy może być formą rozwiązania problemów fonetycznych i dykcyjnych w chórach autochtonicznych pogranicza polsko-czeskiego.

Jednym z elementów rozprawy doktorskiej był koncert pod moim kierunkiem w ramach doktoratu sztuki w dyscyplinie dyrygowanie. Zwieńczeniem pracy dyrygenta i chórzystów jest nagranie płytowe koncertu kwalifikacyjnego. Koncert pt. „Poezja ubrana w muzykę" odbył się 11 kwietnia 2014 roku w Kościele Śląskiego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego Na Niwach w Czeskim Cieszynie. Program koncertu przebiegał w dwóch płaszczyznach; płaszczyzna recytatorska w wykonaniu zawodowych aktorów Sceny Polskiej Teatru z Czeskiego Cieszyna, płaszczyzna muzyczna w wykonaniu chórów przygotowanych przeze mnie.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. Mając na uwadze miejsce pochodzenia członków chórów w rozdziale I został opisany zarys geograficzno-historyczny ziemi cieszyńskiej, w tym położenie geograficzne ziemi cieszyńskiej, rys historyczny Zaolzia oraz tradycje śpiewacze na Zaolziu. Rodział II obejmuje analizę literatury przedmiotu opisujący w sposób ogólny anatomię i fizjologię narządu głosu ze szczególnym uwzględnieniem narządu artykulacyjnego. Fonetyka języka polskiego jako ważny element prowadzenia emisji głosu w amatorskim chórze to główny cel rozdziału III. Dla wyodrębnienia różnic fonetycznych, została tu również opisana fonetyka języka czeskiego. Rozdział IV obejmuje teoretyczny wymiar materiału ćwiczebnego treningu narządów mowy. W rozdziale tym została szczegółowo omówiona aparatura pojęciowa przyjęta w pracy z zasadnością definicyjną. Omówione zostały założenia teoretyczne problematyki badawczej, przedmiot i cel przeprowadzonych badań, jak również przedstawiony został teoretyczny kontekst

problematyki badawczej. Ostatni piąty rozdział to praktyczny wymiar wybranych ćwiczeń fonacyjnych i dykcyjnych zastosowanych w pracy nad utworami w obszarze problemów poprawnej wymowy w kontekście analizy wyników badań własnych. Rozdział ten zawiera opis ćwiczeń fonetycznych zastosowanych w grupowym treningu narządów mowy oraz rozwiązania i analizę skuteczności zastosowanego materiału ćwiczebnego.

Praca zakończona jest wnioskami i postulatami do praktyki chórmistrzowskiej. Zawiera także bibliografię, spis rysunków i ilustracji, spis tabel oraz aneksy, w których znajdują się noty biograficzne wykonawców koncertu kwalifikacyjnego, teksty literackie, materiał nutowy, nagranie DVD i CD koncertu kwalifikacyjnego.

Anna Szawiście

STRESZCZENIE W JĘZYKU ANGIELSKIM

NURTURING POLISH LANGUAGE IN AUTOCHTHONIC CHOIRS FROM POLISH-CZECH BORDERLAND BY THE EXAMPLE OF THE CHOSEN SINGING GROUPS

The subject of the research in this dissertation is level of the correct articulation of consonants and vowels in selected choral singers (from “Harmonia” and “Collegium Canticorum” choirs) as a result of applied methods of the voice training.

An author attempted to justify the assumption that voice training can be the solution of phonetics and diction problems in autochthonic choirs.

Another element of the dissertation was qualification concert conducted by the author as a part of the PhD diploma in the discipline of conducting. The culmination of the choirs and conductor work was the recording. The concert entilted „Poetry dressed in music“ took place on 11 April 2014 in the Silesian Evangelical-Augsburg Church „Na Niwach“ in Czech Cieszyn. The concert program proceeded in two dimensions – recitations performed by the professional actors of the Polish Stage of the Theatre of Czech Cieszyn and music performed by the choirs prepared by the author.

The dissertation consists of the five chapters. Taking into account the place of birth of the choirs‘ members, 1st chapter is describing geographical and historical background of Cieszyn region, including geographical location of Cieszyn region, historical outline of Zaolzie and singing tradition in Zaolzie region.

2nd chapter covers analysis of the subject literature which generally pertains to anatomy and phisiology of the voice organs. Particular emphasis was put on the articulation organ.

Phonetics of the Polish language as an important part of the voice training in amateur Polonia choir is a main aim of the 3rd chapter. Differences were shown by describing also fonetics of the Czech.

4th chapter consists of the theoretical aspect of practicing material used in the voice training. In this part terminology and definitions used in the dissertation was discussed in details. Theoretical assumptions, subject and aims of the research, as well as theoretical context of the research were described there.

The last chapter is a practical facet of the selected phonation and diction exercises used during working on musical pieces in the area of the correct pronunciation, in the context of the results of the research. This chapter contains description of the phonetic exercises used in the group voice training, as well as the solutions and analysis of the effectiveness of the applied practices.

Dissertation is summed up with conclusions and proposals to choirmaster practice. It also contains bibliography, list of figures and illustrations, list of tables, and appendices in which can be found: biographic notes of artists who took part in qualification concert, literary works, musical scores, and qualification concert recorded on DVD and CD.

Anna Szawińska